

srednji sin Vuka Brankovića, izdajnika v kosovopoljskem boji) grad in današnja trdnjavo leta 1435.—1436. sezidal. Cesarski vojski na podporo bil je samo še Beligrad. Zdaj se oslobodijo in osrčijo trije turški govoreči Srbi, gredó med Turke v Beligrad in zabijejo na beligradski trdnjavi tri, cesarski vojski največo škodo delajoče topove, pa se vrnejo zopet nazaj k Lavdon-u, kateremu se je moral potem Beligrad 1789. leta udati.

V Kočini vojski se je tudi Črni Juri, takrat kakih 25 let star, vojskoval kot desetnik (koplor) pod kapitanom Radić-em Petrović-em in se je pretepal s Turki okoli Užice in Rudnika.

Radić, pod polkovnikom Mihajlović-em, je imel v svoji četi kakih 2000 mož samovoljnih Srbov (se ve, da kapitan Radić in polkovnik Mihajlović sta bila Srba) in Črnega Jurja z 100 možmi hajdukov. Nekega dne dozná Radić po ogleduhih, da se je v Užici 12.000 mož zbralo turške vojske z namenom, da doide Beligradu na pomoč. Zdaj popraša Radić svojega desetnika Črnega Jurja, kaj je storiti? Desetnik Juri Petrović mu odgovori: No, kaj? pobiti jih! Pa kako? — mu zavrne Radić — nas je samo 2000 mož, al Turkov je 12.000. To je lahko — odgovori desetnik Juri. — Kakor ena huda paprika jéd za 20 ljudi razhudi, tako je nas ta turška vojska razhudila, da vsaki od nas hoče 20 Turkov na se vzeti in jih pobiti! Mi moramo — nadaljuje desetnik Juri — malo turško mesto Požega blizu Užice ponoči napasti in zapaliti. Turki v Užici bojo praskanje pušek slišali, veliki ogenj v Požegi zagledali, in vsi se bojo vzdignili in Požegi na pomoč hiteli. Mi moramo med tem hiteti, da se z velikim, v Požegi dobljenim plenom umaknemo. In tako se je tudi zgodilo: Desetnik Juri udari ponoči s svojimi 100 hajduki na Požego in jo zapali na vseh straneh! Kapitan Radić pa vse oplenjeno blago v planino spravlja. Kmalu pride vsa turška vojska iz Užice. Srbi bežijo, Turki jih podijo globoko v planino, kjer jih Srbi v temni hosti po zasedah pričakujejo. Črni Juri pogleda iz zasede po svoji dolgi puški turškega voditelja, nekega Lomigorić-a, poturčenjaka, in ga pahne v večnost. (Se ve, kogar je Črni Juri po svoji puški pogledal, onemu ni več solnce sijalo). Od vseh strani prasnejo srbske puške, da Turki padajo mrtvi na zemljo kakor snopje. Turki brez voditelja preplašeni bežijo, Srbi jih podijo in iz zasedi na nje skačejo, jih pokajo in sekajo! Zmaga je bila popolnoma na srbski strani; Turki so bili grozno tepeni, le nekoliko njih je življenje odneslo v nevrednem begu.

Tako je desetnik Črni Juri Petrović prvo svoje junaštvo kazal v Kočinem ratu. Boj med Avstrijo in Turško je po vzetem Beligradu še trajal do leta 1791. Pripoveduje se, da so cesarskega generala Lascija Turki podkupili, da je brez svinca in železja s samim puškinim prahom na Turke pokal! Al Koča Petrović je zavzel na Donavi blizu Oršave neki tako trden položaj, da ga Turki z vso svojo silo niso osvojiti mogli! In tako je branil srbski ta Leonid na svojih Termopilah Turkom pot v Srem in v Banat dolgo časa, dokler ga ni neki Vlah izdal in Turkom skrivnega pota do njega pokazal. Turki pridejo do Koča zdaj od treh strani, ga vjamejo živega in na kol nasadijo! In potem divjajo globoko v Banat in v Srem! In tako je vojska cesarja Jožefa s Turkom nesrečno se skončala za-nj, pa še bolj nesrečno za srbski narod, ki je po Kočini smrti zopet padel v turško sužnost, in je v nji zdihoval, dokler ga ni nekdanji desetnik Črni Juri Petrović leta 1804. oslobodevati pričel, in ga tretji junak srbski leta 1815. Miloš Obrenović s svojim junaštvom in s svojo diplomatsko pogumnostjo, mislim, za vsegar oslobodil. (Dal. prih.)

Dopisi.

V Buda-Peštu. V. (Dalje.)* — Mestni gaj je Peštanom to, kar je Dunajčanom „Prater“, Ljubljčanom pa Latermanov in zvezdni drevored. Preteklo leto se je družba ustanovila, ktera je od peštanskega mesta precej velik kos mestnega gaja (če se ne motim, blizu 30 oralov) v ta namen zakupila, da se tam zverinjak napravi. — Na gornji (severni) strani se vidi železničnin kolodvor, v katerega vozovlaki zahajajo, kateri od Dunaja ali pa čez neizmerno ogersko ravnino od Debrečina, Vélíko-Varadina, Arada in Temešvara do Pešta pripuhtijo. — Debelo uro hodá nad Peštom je videti Novipešt, kjer je za parobrode in druge večje tovarne ladije zimska postaja. Ravno sedaj se konjska železnica dela, ktera bode iz Pešta (od senotrga) po vajcenski cesti mimo kolodvora v Novipešt peljala. — Vštric Novega pešta, toda na desnem bregu Donave nad Marjetnim otokom, je stari Budin videti, eno uro hodá nad Budinom. Dasitudi ima stari Budin svojo lastno mestno gosposko, vendar deloma k Budinu spada, ter je prav za prav le zunanje budinsko predmestje, ter mora kakor Buda-Pešt povžitni davek odrajtovati, toda ne od vsake stvarce, ampak le od mesa, vina, piva in žganja. Tudi na pogled se stari Budin kaže, da je le eno mesto z Budinom, ker ni nobenega hišnega pretržka od Budina do starega Budina; zvezni del med obema se imenuje „Neuštift.“ — Magjari trdijo, da je med hribi blizu starega Budina prvi magjarski (še poganski kralj Arpad pokopan, toda prav pravega kraja ne vedó; kaj radi bi ga pa zasledili, že tudi zarad tega, ker so neki pri njega grobu veliki zakladi in velike dragocenosti shranjene. — Stari Budin je bil menda začetek pozneje, v zgodovini ogerske dežele in nekdanje Panonije tako važne budinske trdnjave. — V Starem Budinu je tesarnica (Werfte) za parobrode družbe podonavskega parobrodstva, kjer se tudi stare in poškodovane ladije popravljajo. Prebivalcev Starega Budina je kakih 10 tisoč; večidel so Nemci in judje. Od Budina skozi Stari Budin pelje velika cesarska cesta proti Dunaju, ktera pa ni več velike važnosti, odkar je Buda-Pešt z Dunajem po železnici spojen. — Ves budinski okraj Donave je gorat in bregovit; hribi se v več vrstah prav blizu k Donavi stegujejo; najbliže Donave stoji Bloksberg, da je komaj za cesto, ktera iz Budina proti jugu pelje, pod njim dosti prostora. — Donavi najbliži hribi so večidel s prijetno vinsko trto pokriti, nekteri pa tudi kamnite pleše kažejo. (Dal. prih.)

Iz Gradca 29. junija. * (Odgovor.) „Novice“ so unidan sprožile jako zanimivo stvar in sicer predstavlanje deželnega zakonika za Štajarsko. Ker se navadno v časnikih naših pretresajo vsa slovenska dela, je pač naravno, da se tudi kritika piše o tej prestavi, ktera izhaja iz rok okrajnega predstojnika celjskega g. Lichtenegger-ja. Častiti gospod ali ima premalo časa, da postave v hitrici prestavlja ali pa ni kos jeziku. Sicer je bila taka navada, da je moral prestavljavec bivati v Gradcu, to je, na mestu, kjer zakonik izhaja; ne vemo, kako in zakaj da to ni več tako? To pa vemo, da so tukaj možje, ki bi gotovo zakonike dobro predstavljali. In vrh tega tudi, kakošna sitnost! Če se pripetí, kakor je zdaj bilo, predno se je bila vojska vnela, da pridejo stvari: pozivi, prošnje, podučila itd., ki se morajo brž tiskati, gotovo ni mogoče, da se vse to pošilja še le v Celje, ker se strašno zakasni. In tako se je zgodilo,

*) V poslednjem dopisu (stran 209) namesti predmestje beri namestje; Elizabetino, Jožefo in Sečenjevo namestje so pa z drevjem in grmovjem zasajena sprehajališča v Leopoldovem mestu. Pis.

da vseh teh spisov, ki so vsled vojske morali priti med národ, g. Lichtenegger prestavil ni, dasiravno bi bila to njegova stvar, ker deželni zakonik prestavlja. Lansko leto se je zeló govorilo, da bodo izročili prestavo omenjenega zakonika slovenskemu pisatelju, ki je za stalno zdaj tukaj v službi; al zdaj je zopet vse tiho in ostalo bo menda vsaj tako dolgo in „statu quo“, dokler se na dotičnem mestu ne zahteva, da se ta stvar tako vravná, da bode prestava taka, da jo prosti slovenski narod saj toliko razume, kolikor prosti nemški narod nemški tekst.

Iz Trsta. — Po „Ilir. Primor.“ so se gospodje Nabrgoj, Primožič in Lavrenčič 21. dan u. m. na Dunaj podali, da izročé presv. cesarju pismo verno udanih prebivalcev tržaške okolice. — 20. dne u. m. je v Trstu bilo nabito naznanilo Videmske c. kr. general-komande, naj vsak izroči svoji gosposki (Tržačanje in okoličanje tržaški policiji) vse orožje, ki ga ima, to je, samokrese, puške, strelivo itd., sicer ga zadene ostra kazen. — Ker tržaški mestni občini pomanjkuje dohodkov, bo denarja na pósodo vzela in zato poviša mestno naklado na hišne in dohodkine davke od 10 na 25 od sto gold. To zvišanje bode znašalo od 1. julija l. l. 54.000 gold. Vpeljal se bode pa tudi davek od psov in za plin (gaz); uni bode nesel leto in dan okoli 3500 gold., ta pa 24.000 gold. Davek za plin je celó nenavaden davek, o katerem nam ni znano, da je še kje drugod vpeljan.

Iz Celovca — piše „Slovenec“: „Že smo potožili, da cesarskega manifesta nismo prejeli v slovenskem jeziku; pa mislili smo, da so samo na nas Slovence po Koroškem, ktere bi res marsikdo rad vtajil, pozabili; ali slišimo enake tožbe tudi iz drugih krajev! Vemo, da v Frankobrodu že vihra nemška trikolora ali zastava, in vemo, da je tega marsikdo srčno vesel. Mi Slovenci pa mislimo, da Frankobrod ni še naš Dunaj, in da naš presvitli cesar, ki je narodno ravnopravnost zatrdil vsem svojim narodom, stoluje na Dunaji. Naj se kaj tacega nikoli več ne zgodi in naj se vse razglaša v vseh jezikih!

V Senožečah 28. rožnika. — Mnogo bi trebalo razjasniti o gosp. Fr. L. dopisu, ki so ga prinesle poslednje „Novice“; al namesti vsega tega le to rečem: zakaj nam gospod Fr. L. ni povedal, ktera srenjska predstojništva so županov stari magacin za najbolj pripravno novo kaplanijo spoznala? koliko je bilo tistih, ki so oni „sklep“ podpisali? in ali prošnja zaradi reške ceste ni šla na dotično mesto že več mesecev pred tistim potovanjem v Senadol? — Tudi zaradi tega, kar je menda isti dopisnik ali saj po njem inšpirirani namestnik v 50. listu „Slovenca“ čivkal, bi se dalo marsikaj govoriti; al ker vem, da se občinstvu naše lokalne homatije že predolgočasne zdijo, bi le samo to še vprašal: kdaj dobimo srenjske račune, katerih že čakamo 7 let?

Iz Ljubljane. Novica, da je avstrijska armada na Laškem v prvem velikem boji pri Kustoci na Kresa dan tako slavno zmagala, nas je še temveč razveselila, ker, kakor dunajski časniki pišejo, med 21 kanonami, ki so jih tisti dan naši Lahom vzeli in na Dunaj peljali, je nezabita kanona pajpoprej zajeta bila od 4 strelcev 37. batalijona in enega pešca, o katerih „N. F. Presse“ piše, da so bili mladi junaci, večidel Slovenci, pešec je bil Magjar. Tako tedaj je že prva bitka bila slavonsna vojakom slovenskega naroda! Tudi v privatnem pismu nam gosp. stotnik V. iz Verone od 29. u. m. piše, da se je kranjski polk vrlo možato držal, četudi je zlasti 1. batalijon veliko trpel. * Ker je na Laškem po hudem boji v Kustoci počitek nastal in na severnem bojišču avstrijska armada

še ni z veliko silo planila na prusko, nam telegraf ene dni sem ni prinesel nobenih novíc, za ktere so časniki vse prekasni in se tedaj na posebnih listih nabijajo na vogle po ulicah, pa tudi sicer gredó iz roke v roko. Pri telegramih pa tudi mi od več strani razodete želje zamolčati ne moremo, da bi se taka važna telegrafična naznanila tudi takim razumljivo (slovenski) razglašala, ki ne razumejo nemški, pa so ravno tako željni izvedeti dogodbe na bojišču, na katerem njih sinovi ali žlahtniki kri prelivajo, in se, kakor smo ravnokar slišali, skazujejo junake. Kar „Laib. Zeitg.“ odgovarja enaki interpelaciji „Triglavovi“, nima nikakoršne večje veljave, kakor to, kar je deželni kranjski zbor trdil, ko je spodbil slovenske štenografične spise, češ, da so stroški veliki, da je zamudno, da ni predstavljavca pri roci itd. Kadar se pa kliče „dajte, dajte!“ takrat se ne pozabi slovenska beseda! — Ker vsaki dan in včasih še po večkrat pripeljavajo po železnici ranjene vojake iz Laškega v Ljubljano, katerim manjka perila, je gospá baronovka Bach-ova, kot predsednica usmiljenih gospá, iznova razglasila živo prošnjo, naj bi si poslalo prtenih ali bombažastih srajc in spodnjih hlač ali pa platna ali bombaža, da se naredí toliko potrebna oprava.

— Zdaj je število (174) kranjskih prostovoljnih strelcev polno. Za opravo njihovo manjkalo je pa po dovršeni naberi še okoli 3000 gold.; al ni čuda, ker do tistihmal so se še pogrešali doneski od taci mož, ki bi imeli v prvi vrsti dariteljev stati!

Na znanje

večim in malim kupcem, obrtnikom in rokodelcem na Kranjskem, ki imajo pravico, odbornike voliti v kupčijsko in obrtnijsko zbornico ljubljansko.

Ker volitve, ki so bile iz začetka tega leta za kupčijsko in obrtnijsko zbornico, niso bile vse po redu, je c. k. ministerstvo kupčijstva po odpisu od 16. maja tega leta ukazalo, da se mora še enkrat voliti.

Ta nova volitev je na 23. dan tega meseca odločena za tiste volivce, kateri hočejo z besedo voliti v pisarnici kupčijske in obrtnijske zbornice v Ljubljani (v hiši nekdanje kresije). Ta dan bode od 9. do 12. ure dopoldne in popoldne od 3. do 6. ure pisarnica v ta namen odprta, da volivec pride in napové imena odbornikov, ktere on voli, pa naj ne pozabi seboj prinesiti pooblastivnice (legitimacije), s katero spriča volilno svojo pravico.

Tisti volivci pa, kateri odbornike pismeno volijo, morajo na svoj volitni list napisati imena, in ta list, zadnji čas do 26. dne tega meseca, zapečaten poslati c. kr. davkarski gosposki svojega okraja ali pa mestnemu magistratu v Ljubljano ali tukajšnji volilni komisii. Pomniti pa je dobro, da vsak volivec mora podpisati svoj volitni list, ali če sam pisati ne zná, da naprosi človeka, ki ga podpiše, on sam pa se podkriža; da pa se nobena napaka ne zgodi, tirja gori imenovani ministerski ukaz, da se ne podpiše samo ta, ki je volivca podpisal, ampak zraven njega še drug, ki pisati zná, da tedaj volitni list, na katerem stoji podkrižano ime volivca, ima še dva druga podpisa. Tako narejeni list se potem zapečati in pošlje, kakor smo gori rekli.

Ker to zahteva c. k. ministerski ukaz, naj za blagor domovine zavzeti rodoljubi skrbijo za to, da podučijo volivce v tem in so na pomoč takim, kateri sami pisati ne znajo, da pri tej volitvi ne bode nobene nerednosti, udeležba volivcev pa še večja kakor prva.

Ker smo naznanili ukaz sl. ministerstva, kako naj se vrši nova volitev, naj sledi zdaj še enkrat vse to, kar so „Novice“ prinesle v 4. letošnjem listu.